

Tien jaar afrikagetuigenissen

"Oh temps, suspends ton vol"... Ook wij hebben zin om deze dichterlijke bevlieging tot de onze te nemen. Het was inderdaad als gisteren toen wij in 2004 tot de conclusie kwamen dat het beter zou zijn dat de Nederlandstalige getuigen van ons Afrikaans verleden op hun eigen vleugels zouden gaan vliegen. Dat gemeenschappelijk besluit vloeide voort uit een van die hartelijke gesprekken die wij in die tijd hadden met onze diepbetreurde vriend Georges Lambert, toenmalig gedelegeerd bestuurder van Mémoires du Congo (MdC).

Inderdaad, het behoort inmiddels tot de geschiedenis, maar het is wel zo dat MdC tijdens de eerste maanden van haar bestaan ook een Nederlandstalige vleugel had. Dat was weliswaar een bescheiden tak aan de boom van MdC, eigenlijk een eenmanszaak, die in de handen berustte van die onvermoeibare werker, de betreurde Cyriel Van Meel, die er in nauwelijks enkele weken in geslaagd was ettelijke tientallen perfecte getuigenissen van zijn vrienden uit de koloniale tijd te registreren. Deze zijn dan ook meteen de eerste thesaurus gaan vormen van de vzw Afrikagetuigenissen, die op 26 maart 2004 boven de doopvont werd gehouden.

Het moet wel zijn dat deze alter ego van MdC – waarvan ondergetekende als voorzitter werd aangewezen – onder een gelukkig gesternte geboren was, want de zaken draaiden al vlug op volle toeren. Hartelijke menselijke betrekkingen, mond-tot-mond reclame, maar vooral een soort heilig vuur dat alle vroegere Congovrienden samenhiel deed wonderen.

Ook wederzijdse bijstand en vriendschap met de twee jaar oudere zustervereniging vormden een kostbare troef. Van bij de aanvang waren zij respectievelijk in elkaars raad van bestuur vertegenwoordigd. Meer nog : ondergetekende werd enkele jaren geleden uitgenodigd om het ondervoorzitterschap van MdC op zich te nemen. Beide verenigingen genoten ook al dadelijk een identieke erkenning vanwege het Afrikamuseum te Tervuren.

De primaire doelstelling van onze actie behoort tot het domein van de historiografie : wij bedoelen daarmee een oefening in oral history, mondelinge

geschiedenis : ongeveer driehonderd audiovisuele getuigenissen en interviews werden door onze medewerkers geregistreerd, uitgeschreven en geanalyseerd. De aldus ingezamelde memoires, die inmiddels de weg naar het Afrikamuseum gevonden hebben, werden opgedeeld in 12.377 sequenties die werden gecatalogeerd volgens 178 thema's die alle aspecten van leven en werk in Afrika omvatten.

Ook werden tot op heden meer dan 400 documenten ingezameld, zoals schriftelijke herinneringen, foto's en films.

De duidelijke ambitie was voor het nageslacht een objectief beeld te bewaren van de realiteit van het dagelijkse leven onder de tropen, dat voor wetenschappelijk onderzoek beschikbaar wordt gesteld. Dit impliceert meteen ook een poging om aan onze landgenoten een beter inzicht te verschaffen in deze particuliere levensomstandigheden, de moeilijkheden en de uitdagingen waarmee dit bestaan en de symbiose van zo verschillende culturen gepaard ging.

Dat goede wijn geen krans behoeft is steeds onze leidraad geweest ! De koloniale tijd behoort definitief tot de geschiedenis, maar wat blijft is de inzet, het harde labeur, de toewijding en het talent waarvan zovele landgenoten blijk hebben gegeven om een prachtig land tot ontwikkeling te brengen, waar de tijd sinds 2000 jaar stil had gestaan en waar nog zo oneindig veel te doen was.

Was het geen elementaire plicht voor de komende generaties duidelijk in het licht te stellen welke indrukwekkende realisaties in weinige jaren onder Belgisch bestuur in Midden-Afrika tot stand zijn gekomen ?

Daar komt geen meerderwaardigheids-

gevoel, triomfalisme of opschepperij bij te pas. Integendeel, we hebben geen moeite met de retrospectieve vaststelling dat naast briljante successen ook sommige kansen onbenut zijn gebleven. Mogen wij ook niet betreuren dat de snelle ontvoogdingsdrang van de gekoloniseerden niet te gepasten tijde in het beleid ingecalculeerd is geworden ?

Last but not least is gaandeweg ook gebleken dat de bedrijvigheid van onze beide verenigingen niet louter retrospectief is. Het ziet er wel naar uit dat het illustreren van de Belgische inbreng in de Afrikaanse samenleving bevorderlijk is voor het wederzijds begrip van de cultuurhistorische banden die in de loop van de vorige eeuw tussen die beide gemeenschappen tot stand zijn gekomen.

Samen koesteren onze Franstalige en Nederlandstalige verenigingen de hoop dat wij bijdragen tot het inzicht dat de Belgische aanwezigheid in Congo meer was dan een toevallige vingerknip van de geschiedenis.

Hoe bescheiden deze bijdrage ter bevordering van het bewustzijn van deze particuliere bindingen ook moge zijn, vormt zij toch een onwrikbare stimulans om op de ingeslagen weg verder te gaan.

■ Guido Bosteels

La traduction française de cet article se trouve sur notre site www.memoiresducongo.be

